

<https://doi.org/10.52340/lac.2021.678>

სტუდენტთა დამოუკიდებელი მუშაობის როლი სასწავლო პროცესში

ეკატერინე ქურდაძე, ნინო დემეტრაძე, სოფიო ყიფიანი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

e-mail:sofikokipiani@yahoo.com

სტატიაში განხილულია სტუდენტთა დამოუკიდებელი მუშაობის განსაკუთრებული როლი უცხოური ენის სწავლის პროცესში, რამდენადაც იგი ავითარებს იმ საჭირო კომპეტენციას, რომელიც განსაზღვრავს განათლების ხარისხს. ხსენებულ პროცესში ლექტორ-მასწავლებლის როლი მრავალმხრივია, იგი არის კონსულტანტი, ინფორმაციის წყარო და მრჩეველი, რომელიც მზად არის გაუწიოს დახმარება სტუდენტს საჭიროების შემთხვევაში. მიგვაჩნია, რომ დამოუკიდებელი მუშაობის ფარგლებში კონკრეტული დისციპლინის მოდერნიზაცია მუდმივ განახლებასა და გაღრმავებას მოითხოვს. უნივერსიტეტში უნდა არსებობდეს გარკვეული დისციპლინა - „სტუდენტთა დამოუკიდებელი მუშაობის უნარ-ჩვევების ფორმირება“, რომლის ფარგლებშიც ყველა სპეციალობისა და მიმართულების პირველი კურსის სტუდენტები აღნიშნული მუშაობის მეთოდისთვის აუცილებელ საფეხურებს ეუფლებიან. შედეგად, სტუდენტებს შესაძლებლობა ექნებათ ეფექტურად მოახდინონ უმაღლესი სკოლის პირობებთან ადაპტირება. სწორედ დამოუკიდებელი მუშაობის პროცესში სათანადო მეთოდების გამოყენებით სტუდენტი თანდათან ეუფლება ანალიზისა და შეფასების უნარს, რაც მოგვიანებით ხელს უწყობს სასწავლო პროცესში მის თვითორგანიზებულ მუშაობას.

საკვანძო სიტყვები: უცხო ენის სწავლება, დამოუკიდებელი მუშაობა, ცოდნის მოდერნიზაცია

უცხო ენის შესწავლა მრავალმხრივი პროცესია და დიდ ძალისხმევას მოითხოვს როგორც ენის შემსწავლელის, ისე ლექტორ-მასწავლებლის მხრიდან. ენის ათვისებისას უამრავი ფაქტორი არის გასათვალისწინებელი. სასურველი შედეგის მიღებას კი სასწავლო პროცესში ყველა ელემენტის ჩართვა განაპირობებს.

სტუდენტთა დამოუკიდებელ მუშაობას განსაკუთრებული როლი ენიჭება უცხოური ენის სწავლის პროცესში იმდენად, რამდენადაც იგი ავითარებს იმ საჭირო კომპეტენციას, რომელიც განსაზღვრავს განათლების ხარისხს. არავინ დაობს სტუდენტთა დამოუკიდებელი მუშაობის მნიშვნელობაზე სასწავლო პროცესში. „დამოუკიდებელი მუშაობის“ ცნება მრავალმხრივია და შესაბამისად, სამეცნიერო ლიტერატურაში არ არსებობს ერთი კონკრეტული განმარტება. ამ საკითხით დაინტერესებული მკვლევარები აღნიშნული ტერმინის სხვადასხვა განსაზღვრებას გვთავაზობენ - საჭირო ინფორმაციის დამოუკიდებელი მოძიება, ცოდნის შექმნა და მისი გამოყენება საგანმანათლებლო, სამეცნიერო და პროფესიული ამოცანების გადასაჭრელად; ინდივიდუალური ან ჯგუფური მუშაობის ნაირსახეობა სტუდენტთა შემეცნებით პროცესში როგორც სალექციო ასევე არააუდიტორიულ სივრცეში ხელმძღვანელის დაკვირვებით.

უნდა აღინიშნოს, რომ ჩვენი სტუდენტები გარკვეული სირთულეების წინაშე დგებიან დამოუკიდებელი მუშაობის პროცესში. აღნიშნული პრობლემა დამახასიათებელია არა მხოლოდ გამოუცდელი პირველი კურსის სტუდენტებისათვის, არამედ მაღალი კურსის სტუდენტებისთვისაც რომლებიც არ ფლობენ საჭირო უნარ-ჩვევებს დამოუკიდებელი მუშაობის შესასრულებლად. პრობლემა სათავეს იღებს ჯერ კიდევ სასკოლო პერიოდიდან, როცა მოსწავლე ძირითადად ორიენტირებულია სხვადასხვა ტიპის ტესტური დავალებების შესრულებაზე და შორს არის იმ „აკადემიური თავისუფლებისგან“, რომელსაც უმაღლეს სასწავლებელში სთხოვენ.

უნივერსიტეტში უნდა არსებობდეს გარკვეული დისციპლინა - „სტუდენტთა დამოუკიდებელი მუშაობის უნარ-ჩვევების ფორმირება“, რომლის ფარგლებშიც ყველა სპეციალობისა და მიმართულების პირველი კურსის სტუდენტები აღნიშნული მუშაობის მეთოდისთვის აუცილებელ საფუძვრებს ეუფლებიან. შედეგად, სტუდენტებს შესაძლებლობა ექნებათ ეფექტურად მოახდინონ უმაღლესი სკოლის პირობებთან ადაპტირება. რადგან აღნიშნული დისციპლინა ჯერ კიდევ არ არსებობს ჩვენს სასწავლებელში, ლექტორებს დამოუკიდებლად უწევთ აღნიშნულ პრობლემაზე მუშაობა. ცხადია დამოუკიდებელი მუშაობის

მნიშვნელობა განსაკუთრებით აქტუალურია უცხოური ენის სწავლების პროცესში და ამ საკითხის გადაჭრით დაინტერესებული არა ერთი მკვლევარი ამუშავებს მეთოდური საშუალებების მთელ არსენალს.

სტუდენტთა დამოუკიდებელი მუშაობის არსი მდგომარეობს სასწავლო-შემეცნებითი ამოცანების სისტემაში, რაც გულისხმობს არა სტუდენტის დამოუკიდებელ მოღვაწეობას სასწავლო მასალის ათვისების პროცესში, არამედ ლექტორ-მასწავლებლების მიერ სასწავლო კურსში დასახული ამოცანების მისაღწევად შემუშავებულ სათანადო პირობებს. დამოუკიდებელი მუშაობის ორგანიზება მოიცავს შემდეგ საფეხურებს:

- სასწავლო დისციპლინის მიხედვით სტუდენტთა დამოუკიდებელი მუშაობის გეგმის შედგენა;
- დამოუკიდებელი მუშაობისთვის საჭირო დავალება შედგენა-გაგზავნა;
- კონკრეტულ დავალებებთან დაკავშირებით კონსულტაციების გაწევა როგორც ზეპირი, ისე წერიითი ინსტრუქტაჟის გამოყენებით;
- დამოუკიდებელი მუშაობის მსვლელობის მონიტორინგი.

მონიტორინგის განხორციელებისთვის აუცილებელია მთელი სასწავლო

წლის მანძილზე სტუდენტთან ინდივიდუალური გასაუბრების გრაფიკის უზრუნველყოფა, ასევე როგორც პრაქტიკული, ისე დამოუკიდებელი მეცადინეობების გეგმისა და სპეციალური ლიტერატურის სიის მიწოდება. მიგვაჩნია, რომ მონიტორინგი წარმოადგენს დამოუკიდებელი მუშაობის ეფექტურობის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან საფეხურს, რადგან იგი გულისხმობს სასწავლო-მეთოდური კომპლექსის შემუშავებას. ჩვენს შემთხვევაში აღნიშნული საფეხური ითვალისწინებს სასწავლო კურსის სამუშაო პროგრამას, სასწავლო-მეთოდურ სახელმძღვანელოს სხვადასხვა მოდულების გათვალისწინებით და შეფასების სისტემას.

ამჟამად ინგლისური ენის მიმართულების სტუდენტებისთვის დამოუკიდებელ აქტივობად შეიძლება ჩაითალოს ე. წ. 'Home Reading' რომელიც წარმოადგენს სასწავლო კურსის ერთ-ერთ კომპონენტს და ავითარებს სტუდენტის კითხვის უნარ-ჩვევას. რა საკვირველია მხოლოდ კითხვის მოდულში წარმოდგენილი ეს აქტივობა არ არის საკმარისი დამოუკიდებელი მუშაობისთვის საჭირო უნარ-ჩვევების გასავითარებლად. სასურველია გამოიყოს ან ცალკეული დისციპლინა რომელიც მიზნად დაისახავს სტუდენტის ჩართულობას დამოუკიდებელ მუშაობაში, ან სხვადასხვა სასწავლო კურსში სტუდენტთა დამოუკიდებელი მუშაობა იქნას

გათვალისწინებული როგორც აქტივობის კომპონენტი. მაგალითად, აუდირების მოდულში თემატურად საინტერესო პოდკასტების გაგზავნა შესაბამისი ლექსიკური თუ გრამატიკული სავარჯიშოებით. შესრულებული დავალებების შემოწმება კი შესაძლებელია მოხდეს აუდიტორიული/სალექციო საათების დროს. დღესდღეობით აღნიშნული მეთოდი ძალზედ აქტუალურია სასწავლო პროცესში. განსაკუთრებით კი უცხო ენის შესწავლისას. აუცილებელია აღნიშნული დისციპლინის გეგმიური გაწერა რაც საშუალებას აძლევს სტუდენტს წინასწარ განსაზღვროს დამოუკიდებელი მუშაობის პროცესი და მისი შესრულების ვადები. კურსი შესრულებულად ითვლება გეგმით გათვალისწინებული ყველა პუნქტის დაკმაყოფილების შემთხვევაში. სასურველია აღნიშნული დისციპლინა შეტანილ იქნას უკვე პირველი კურსის შემოდგომის სემესტრში, რაც თავიდანვე ხელს შეუწყობს სტუდენტის დამოუკიდებელი მუშაობის უნარ-ჩვევების გამომუშავებას, საქმისადმი პასუხისმგებლიან დამოკიდებულებას და ხარისხზე ორიენტირებულ დამოუკიდებელი სამუშაოს შესრულებას.

დამოუკიდებელი მუშაობის ეფექტურად წარმართვისთვის ლექტორ-მასწავლებელთა მხრიდან აუცილებელია:

1. დამოუკიდელი სამუშაოს შესრულების პირობები და ვადები, წარსადგენი დავალების კონკრეტული ფორმატი და მოცულობა;
2. თითოეული დავალების მიზნის ზუსტი ფორმულირება და საბოლოო შედეგი;
3. სტუდენტთა მხრიდან სხვადასხვა წყაროების გამოყენება (სახელმძღვანელოები, ლექსიკონი და სხვა ვიდეო თუ აუდიო ავთენტური მასალა ქსელური ტექნოლოგიების ჩათვლით);
4. სისტემატური მონიტორინგის განხორციელება, რაც ხელს შეუწყობს შესასწავლი მასალის ხარისხისა და მომზადების დონის დადგენას;
5. მიღებული ცოდნის და უნარ-ჩვევების დონის შეფასება;
6. დამოუკიდებელი მუშაობის პროცესში სტუდენტთა მოტივაცია.

შესაბამისად, ხსენებულ პროცესში ლექტორ-მასწავლებლის როლი მრავალმხრივია, იგი არის კონსულტანტი, ინფორმაციის წყარო და მრჩეველი, რომელიც მზად არის გაუწიოს დახმარება სტუდენტს საჭიროების შემთხვევაში. დამოუკიდებელი მუშაობის ფარგლებში კონკრეტული დისციპლინის მოდერნიზაცია მუდმივ განახლებასა და გაღრმავებას მოითხოვს. ლექტორ-მასწავლებელმა ისე უნდა წარმართოს სასწავლო პროცესი, რომ სასწავლო

კურსის შესწავლისას სტუდენტს არა მხოლოდ გაუღვიძოს ინტერესი კონკრეტული დისციპლინის მიმართ, არამედ უზრუნველყოს იგი სათანადო უნარ-ჩვევებით, რაც შედეგად გააღვივებს სტუდენტის შემეცნებით აქტივობას. მივიჩნევთ, რომ დამოუკიდებელი მუშაობა არის ერთ-ერთი ეფექტური საშუალება ზემოთ აღნიშნული უნარ-ჩვევების გასააქტიურებლად. სწორედ დამოუკიდებელი მუშაობის პროცესში სათანადო მეთოდების გამოყენებით სტუდენტი თანდათან ეუფლება ანალიზისა და შეფასების უნარს, რაც მოგვიანებით ხელს უწყობს სასწავლო პროცესში მის თვითორგანიზებულ მუშაობას.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. **Broad, J.** (2006). Interpretations of independent learning in further education. *Journal of Further and Higher Education*, 30(2).
2. **Hartley, P., Woods, A. and Pill, M.** (eds). (2005). *Enhancing Teaching in Higher Education. New Approaches for Improving Student Learning.* Oxford: Routledge.
3. **Henderson, E.. S. and Nathenson, M. B.** (1984). *Independent learning in higher education.* Englewood Cliffs. New Jersey: Educational Technology Publications.
4. **Song, L. and Hill, J. R.** (2007). A Conceptual Model for Understanding Self-Directed Learning in Online Environments. *Journal of Interactive Online Learning*, 6(1).
5. **Thomas, L., Hockings, C., Ottaway, J. and Jones, R.** (2015) *Independent learning: Student perspectives and experiences Final report to the Higher Education Academy, York: Higher Education Academy.* Date View November 15, 2017
https://www.heacademy.ac.uk/sites/default/files/independent_learning_final.pdf

Ekaterine Kurdadze, Nino Demetradze, Sopia Kipiani

Akaki Tsereteli State University

The Role of the Students' Independent Work in the Learning Process

Abstract

The paper discusses the importance of students' independent work in the field of higher education and gives the reasons of the need to form a new model for its organization. The role of the teacher in the mentioned process is multi-functional, he/she is an advisor, a source of information and a consultant who is ready to help the students in the case of necessity. We believe that the modernization of a particular discipline within the framework of an independent work requires constant updating and development. With the use of the appropriate methods, student gradually acquires the skill of analysis and evaluation, which later encourages student's self-organized work in the learning process. As a result, students will be able to adapt effectively to higher education conditions. Lots of experimental studies test the efficiency of the model. Thus, claiming that diverse independent activities have a positive impact on the development of students' creative independence. The paper emphasizes the necessity of certain discipline or the need of certain component in the learning course that enables students to independently work on certain modules in reading and listening.

Key words: Teaching foreign languages, Independent work, Knowledge modernization

რეცენზენტი: პროფესორი ო. გუსევა